

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

Międzynarodowe czasopismo naukowe

Art
Jurisprudence
Medical sciences
Technical science
Economic Sciences
Geographic Sciences
Pedagogical Sciences
Psychological sciences
Physical education and sports

№16(139) 2022

4. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Положення про дистанційне навчання»

URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0910-13#n6>

5. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Змін до Положення про дистанційне навчання» URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0923-15#n11>

6. Наказ Міністерства освіти і науки України «Деякі питання організації дистанційного навчання»

URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n2>

7. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» URL:

<https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

УДК: 159.922.7

**Бабаян Юлія Олександрівна,
Шапошникова Юлія Геннадіївна,
Олексюк Оксана Євгенівна**

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ООНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**Babaian Yuliia,
Shaposhnikova Yuliia,
Oleksyuk Oksana**

Mykolaivskiy National Sukhomlynskyi University

FORMATION OF ACHIEVEMENT MOTIVATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN IN TERMS OF UPDATING THE CONTENT OF PRIMARY EDUCATION

Анотація.

Актуальне питання сьогодення – підготувати підрастаюче покоління до конструктивної ролі у майбутньому світі: адже мова сьогодні йде саме про виживання людства і формування цінностей, важливих для кожної людини. Зміст освіти має особливе значення для успіху цієї місії. Особливу роль у становленні активності особистості, її прагненні до удосконалення у відповідності з ідеалами виховання відіграє мотивація, зокрема мотивація досягнення. У статті проаналізовано роль мотивації досягнення в контексті оновлення змісту початкової освіти, сформовано головні концептуальні положення щодо вивчення психологічних особливостей мотивації досягнення молодших школярів.

Abstract.

The topical issue today is to prepare the younger generation for a constructive role in the future world: today we are talking about the survival of mankind and the formation of values that are important for everyone. The content of education is of particular importance for the success of this mission. Motivation, in particular the motivation to achieve, plays a special role in the formation of the activity of the individual, his desire to improve in accordance with the ideals of education. The article analyzes the role of achievement motivation in the context of updating the content of primary education, formed the main conceptual provisions for the study of psychological features of motivation to achieve junior high school students.

Ключові слова: *зміст освіти, зміст початкової освіти, мотив, мотивація, мотивація досягнення*

Keywords: *content of education, content of primary education, motive, motivation, achievement motivation*

Проблема змісту початкової освіти сьогодні особливо актуалізується у зв'язку з надзвичайно різким зростанням інформаційного потоку, що ставить сучасний заклад перед важливістю відповідного своєчасного добору та використання необхідної інформації. Формування цінностей, розвиток необхідних компетентностей та наскрізних умінь молодших школярів сьогодні посідають важливе місце у змісті початкової освіти. Не підлягає сумніву той факт, що людина, яка володіє чітко сформованими установками (зацікавленість у змінах та інноваціях, критичний світогляд, почуття солідарності, почуття відповідальності та моральна самос-

тійність), і яка за потреби знає, як знайти нову інформацію, виявляється й краще готовою до отримання своєї культурної та професійної підготовки.

Молодший шкільний вік характеризується появою навчальної діяльності як провідної, та розвитком таких важливих психічних новоутворень як рефлексія, довільність та внутрішній план дій. Важливість молодшого шкільного віку зумовлена і тим, що даний період розвитку дитини є найбільш ефективним періодом здійснення впливу на особистість з боку дорослих. В зв'язку з цим в психолого-педагогічній науці та практиці особливої актуальності набули експериментальні дослідження, спрямовані на виявлення умов ефективності організації життє-

діяльності молодшого школяра з метою його особистісного зростання та максимального розкриття індивідуальних можливостей.

Здійснюванню цих завдань сприяє спеціальним чином організовані умови навчання молодших школярів, які забезпечують більш високий рівень навчальної мотивації.

Мотив – спонукальна причина дій та вчинків людини, це те, заради чого людина здійснює певну діяльність. Проміжну ланку між програмою дій, що включає всі необхідні дані для майбутньої діяльності, і мотивом займає мотивація. В мотивації людина усвідомлює мотив і наділяє вольовими зусиллями досягнення мети. Зважаючи на цей факт, зрозуміло, чому питання мотивації розглядаються у багатьох роботах. Мотивація успіху та здатність долати професійні перепони вважаються визначальними елементами хорошого професіонала. Мотивація виступає важливим компонентом навчального процесу, внутрішнім механізмом, що організує і спрямовує навчальну діяльність людини.

У середині минулого століття завдяки появі когнітивних теорій мотивації у науковий обіг ввійшли нові поняття: життєві цілі, цінності, рівень домагань, очікування успіху, страх невдачі, мотивація досягнення тощо [2]. Поняття «мотивація досягнення» розкриває прагнення, потяг, потребу особистості мати успіх. Мотивація досягнення спрямовує поведінку учнів на вибір важливих завдань, викликає бажання виконати їх на високому рівні майстерності. Мотивація досягнення – це не одинокий конструкт, а скоріше складається з безлічі різних структурних складових: самооцінки здібностей, рівня домагань, цінностей завдань, цілей та мотивів досягнення.

На сьогоднішній день психологами доведений зв'язок мотивації досягнення з академічною успішністю учнів [3]. На їх думку, мотивація досягнення чинить великий вплив на підвищення ефективності навчальної діяльності школярів. Значну роль в цьому процесі грає така риса особистості, як мотиваційна наполегливість, яка відображає схильність учнів бути цілеспрямованими, сильними і рішучими і позитивно корелює з навчальними результатами. Тому важливо виявляти чинники, які впливають на силу мотивації досягнення молодших школярів.

Наше дослідження виявило, що мотивація досягнення, являючись одним з головних внутрішніх факторів, що підтримують потяг до успіху, чинить найбільший вплив на ефективність навчальної діяльності молодших школярів. Нами встановлено, що задоволення навчанням і ставлення до нього в учнів початкових класів у цілому залежить від рівня вираженості мотиву досягнення та ще в більшій мірі від можливості реалізації цього мотиву у навчальній діяльності. Дослідження також виявило, що мотивація досягнення впливає на полегшення учення (точніше, на суб'єктивне відчуття важкості навчання). Крім того, простежується взаємозв'язок між рівнем мотивації досягнення та темпом навчання молодших школярів. Найбільший вплив мотивація досягнення має на рівень навчальних успіхів учнів

початкових класів, особливо на прагнення досягати вищих ступенів навчальної успішності, бути відмінником.

Таким чином, є всі підстави вважати, що мотивація досягнення є детермінантою різних аспектів навчання молодших школярів їх цілеспрямованої, ефективної, високорезультативної навчальної діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури (Л.І. Божович, Б.В. Зейгарник, А.І. Ліпкина, Х. Хекхаузен та ін.) виявив суттєвий взаємозв'язок мотивації досягнення і самооцінки. Самооцінка – компонент самопізнання, оцінка особистості самої себе, своїх можливостей, своєї діяльності на різних етапах її здійснення. Питання становлення самооцінки, її формування у молодшого школяра – важливі питання, які визначають формування мотивації досягнення.

«Самооцінка є великою мотиваційною силою, тому що дозволяє учням визначити міру свого просування вперед від незнання до знання, від менш якісної роботи до найбільш якісної, дозволяє порівнювати свої результати учора і сьогодні, побачити свої успіхи» [1, с.29].

Психологи розглядають самооцінку як складову психічну систему, ієрархічно організовану і функціонуючу на різних рівнях. Людина виступає для самого себе як особливий об'єкт пізнання. Пізнання себе включено у ще більш широкий процес пізнання зовнішнього світу і здійснюється у неперервній взаємодії людини зі світом. Саме тому самооцінка особистості за своєю природою соціальна: вона відображає міру орієнтації на суспільні вимоги до поведінки і діяльності.

У дослідженнях виявлено, що від самооцінки залежить більша чи менша впевненість учня у своїх силах, своїх можливостях, ставлення до помилок, труднощів у навчальній діяльності. Молодші учні з адекватною самооцінкою відрізняються активністю, прагненням до досягнення успіхів у навчанні. Зовсім інакше ведуть себе діти з низькою самооцінкою. Вони проявляють невпевненість в собі, тривожність, бояться вчителя, чекають неуспіху, не проявляють ініціативу, самостійність, вчать з великим напруженням.

Отримані нами дані і аналіз досліджень самооцінки дозволили висунути припущення, що рівень мотивації досягнення можливо підвищити через формування адекватної, диференційованої, обумовленої самооцінки. Для формування структури самооцінки необхідно розвивати у дитини диференційовані, глибокі і точні знання про себе, вміння використовувати різноманітні характеристики для оцінки себе, адекватно розуміти зміст якостей, які оцінюються.

Список літератури

1. Боцманова М.Э., Захарова А.В. Самооценка как фактор нравственной саморегуляции в младшем школьном возрасте. Новые исследования в психологии. 1988. №2. С. 27 – 30.

2. Chagovets A., Chychuk A., Bida O., Kuchai O., Salnyk I., & Poliakova I. Formation of Motivation for Professional Communication among Future Specialists

of Pedagogical Education. Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala. 2020. № 12 (1). 20-38. <https://doi.org/10.18662/rrem/197>

3. Linnenbrink-Garcia L., Wormington S., Snyder K., Riggsbee J., Perez T. Multiple pathways to success:

An examination of integrative motivational profiles among upper elementary and college students. Journal of Educational Psychology. 2018. № 110 (7). 1026-1048. <https://doi.org/10.1037/edu0000245>

УДК: 159.922.7

*Бабаян Юлія Олександрівна,
Шапошникова Юлія Геннадіївна,
Олексюк Оксана Євгенівна*

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЦІННОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ООНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

*Babaian Yuliia,
Shaposhnikova Yuliia,
Oleksyuk Oksana*

Mykolaivskyi National Sukhomlynskyi University

FORMATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN'S SOCIAL VALUE OF IN CONDITIONS OF UPDATING THE PRIMARY EDUCATION'S CONTENT

Анотація.

В умовах сьогодення посилюється актуальність проблеми впливу широких, соціальних мотивів на діяльність всіх шарів нашого суспільства, у тому числі і на навчальну діяльність учнів, які через деякий час будуть визначати долю тих змін, які переживає наша країна. На наш погляд, спрямованість гуманізації освіти – формування такої глибокої психологічної структури як мотивація. У статті проаналізовано сутність понять «мотивація досягнення», «самооцінка» та розкрито особливості їх взаємозв'язку. Виявлено, що з введенням мотивації досягнення в структуру мотивації учіння виникає орієнтація на формування індивідуальності школяра, що призводить до формування позитивної самооцінки і відповідної «Я – концепції» та визначає соціальну та індивідуальну цінність кожної людини.

Abstract.

In today's world, the problem of the impact of broad, social motives on the activities of all segments of our society, including the educational activities of students, which in some time will determine the fate of the changes that our country is experiencing. In our opinion, the direction of humanization of education is the formation of such a deep psychological structure as motivation. The article analyzes the essence of the concepts of «achievement motivation», «self-esteem» and reveals the features of their relationship. It was found that with the introduction of achievement motivation in the structure of learning motivation there is an orientation on the formation of student individuality, which leads to the formation of positive self-esteem and the corresponding «I-concept» and determines the social and individual value of each person.

Ключові слова: *мотив, мотивація, мотиваційна сфера, мотивація досягнення, самооцінка*
Keywords: *motive, motivation, motivational sphere, achievement motivation, self-esteem*

Початкова освіта – це перший освітній рівень, де закладається фундамент загальноосвітньої підготовки школярів. В Концепції «Нової української школи» зазначені основні положення впровадження реформи освіти. Відповідно до Концепції НУШ замість запам'ятовування навчального матеріалу в учнів треба формувати компетентності, тобто «ядро знань, на яке будуть накладатися уміння цими знаннями користуватися, а також цінності та навички, що знадобляться випускникам українських шкіл у професійному та приватному житті» [2]. Це передбачає, насамперед, перебудову освітнього процесу я, кінцевою метою якого повинно стати максимальне розкриття індивідуальних можливостей та самоактуалізація особистості кожного. Вдосконалення освітнього процесу торкається, перш за все, такої глибокої психологічної структури як мотивація учіння школярів.

Проаналізувавши основну літературу з проблеми мотивації, можна констатувати, що, по-перше, вона широко і всебічно досліджується. По-друге, що терміни мотиваційна сфера, мотивація і мотив наповнюються різним понятійним змістом. При цьому, якщо в зарубіжній психології (Е.Аронсон, Д.Аткінсон, Д.МакКлелланд, Ж.Нюттен, Х.Хекхаузен та ін.) головна увага в останній час була спрямована на вивчення широких соціальних форм мотивації, одним з основних видів якої є мотивація досягнення, то вітчизняні психологи (Л.І.Божович, Б.В.Зейгарник, Н.П.Зубалій, А.К.Маркова та ін.) головне зусилля зосередили на вивченні внутрішньої мотивації діяльності. Мабуть, в силу цього у вітчизняній психології мотивації досягнення приділялось менше уваги. Напевно, тут сказалося те, що мотивація досягнення традиційно відноситься вітчизняними психологами до широких соціальних